

ГОЛАС РАДЗІМЫ

ВЫДАЕЦЦА З 1955 ГОДА ●

● NO.32 (3248) ●

● ЧАЦВЕР, 25 ЖНІЎНЯ, 2011

ШТОТЫДНЁВІК “ГОЛАС РАДЗІМЫ” МОЖНА ЧЫТАЦЬ ІНТЭРНЭЦЕ: WWW.GOLAS.BY

Адроджаная памяць
У Мінску ўшанаваны воіны Першай сусветнай вайны
Стар. 2

Знічкі Айчыны
Стар. 3

Шчодры пачастунак вясковых кулінараў
На фестывалі “Мотальскія прысмакі” ў Іванаўскім раёне гасцей здзіўлялі стравамі палескай кухні
Стар. 4

Сяброўства не ведае межаў

Выхадцаў з Беларусі, якія пражываюць на польскім Памор’і, даўно аб’ядноўвае жаданне захаваць і папулярызаваць нацыянальную культуру і традыцыі

Асабліва добра відаць гэта ў дзейнасці грамадскай арганізацыі “Польшча-Беларусь”, якая амаль за дваццаць гадоў свайго існавання згуртавала вакол сябе не толькі суайчыннікаў, але і польскіх сяброў. Невыпадкова, што паморскае аддзяленне арганізацыі з’яўляецца адным з асноўных генератараў праектаў у галіне культуры, адукацыі, турызму і спорту, якія рэалізуюцца ў апошнія гады ў Паўночна-Заходнім рэгіёне Польшчы.

Вось і нядаўна пад патранатам генеральных консульстваў Рэспублікі Беларусь і Расійскай Федэрацыі ў Гданьску пры падтрымцы Расійскага цэнтра навукі і культуры прайшло сумеснае мерапрыемства пад назвай “Расія-Беларусь: культурныя сувязі брацкіх дзяржаў на Балтыцы”. У яго рамках былі праведзены Дні беларускай культуры на Памор’і.

У сваім выступленні на адкрыцці ў Расійскім цэнтры навукі і культуры фотавыставы “Беларусь вачамі фотакарэспандэнтаў” Генеральны консул Беларусі ў Гданьску Руслан Есін адзначыў, што “спадчыну славянскіх народаў ва ўсёй яе разнастайнасці важна захоўваць і памнажаць. А гэта магчыма зрабіць праз рэалізацыю сумесных праектаў у галіне культуры і мастацтва”. На выставе былі прадстаўлены работы фотакарэспандэнтаў БелТА, якія адлюстравалі ўнікальныя

Выставу “Зямля — аснова ўсёй Айчыне” для польскіх сяброў падрыхтавалі супрацоўнікі мінскага Музея Якуба Коласа

куткі нашай краіны і яе славаці.

Паказ мастацкіх фільмаў “Брэсцкая крэпасць”, “Анастасія Слуцкая” не мог пакінуць глядача абыякавым. Многія памятаюць аповеды родных і блізкіх пра жакі Другой сусветнай вайны. Пасля аднаго з кінасеансаў сваімі ўражаннямі пра гэта падзялілася жыхарка Гданьска Гражына Чашчэльска.

Цікавай была сустрэча кіраўнікоў генеральных консульстваў і прадстаўнікоў грамадскіх арганізацый у Расійскім цэнтры навукі і культуры з выхадцамі з бы-

лога Савецкага Саюза. На ёй Генеральны консул Беларусі ў Гданьску Руслан Есін уручыў Ганаровую грамату Упаўнаважанага па справах рэлігій і нацыянальнасцяў Беларусі старшыні Паморскага аддзялення таварыства “Польшча-Беларусь” Ганне Фірлей, памятна падарунак — намесніку старшыні таварыства Кшышгтафу Сакалоўскаму. Актывісты грамадскай арганізацыі былі ўдасцеены гэтых узнагарод за асабісты ўклад у наладжванне канструктыўнага супрацоўніцтва паміж Беларуссю і Польшчай.

Але асобна варта адзначыць адкрыццё ў суседнім Куяўска-Паморскім ваяводстве выставы “Зямля — аснова ўсёй Айчыне”, падрыхтаванай супрацоўнікамі Дзяржаўнага літаратурна-мемарыяльнага музея Якуба Коласа. Упершыню ў паморскі горад Хэлмно, у якім дзейнічае фонд імя Якуба Коласа, былі прывезены арыгінальныя карціны, габелены, скульптуры, звязаныя з творчасцю беларускага класіка, кнігі, прадметы хатняга побыту і асабістыя рэчы пісьменніка.

У адкрыцці выставы

прынялі ўдзел прадстаўнікі кіраўніцтва горада Хэлмно, польскага фонду імя Якуба Коласа, супрацоўнікі Пасольства Беларусі ў Варшаве, польская грамадскасць.

“Культура збліжае Беларусь і Польшчу — гэта бясспрэчны факт і аб’ектыўная рэальнасць”, — адзначыла ў сваім выступленні дырэктар Дзяржаўнага літаратурна-мемарыяльнага музея Якуба Коласа Зінаіда Камароўская.

З гэтым нельга не пагадзіцца, бо такія мерапрыемствы, безумоўна, дазваляюць нам лепш разумець адзін аднаго.

Спадчына ў экспазіцыі

Ганна Грамыка

Дзяржаўны літаратурна-мемарыяльны музей Якуба Коласа адзначае 55-годдзе

Імя народнага пісьменніка Беларусі Якуба Коласа вядома далёка за межамі краіны. Ён быў не толькі цудоўным майстрам мастацкага слова, які ўнёс значны ўклад у скарбіцу сусветнай літаратуры, але і выдатным вучоным, вядомым грамадскім дзеячам. Па рашэнні ўрада Савецкай Беларусі ў жніўні 1956 года ў доме, дзе паэт жыў пасля Вялікай Айчыннай вайны, быў створаны музей.

Сёння гэта навукова-даследчая і культурна-асветная ўстанова і асноўнае сховішча спадчыны Якуба Коласа. У музеі дзевяць экспазіцыйных залаў. Музейная экспазіцыя складаецца з літаратурнай і мемарыяльнай частак. У фондах музея сабраны рукапісы твораў пісьменніка, яго перапіска з роднымі і знаёмымі, прыжыццёвыя партрэты Песняра, а таксама дакументы, асабісты архіў класіка беларускай літаратуры і іншыя экспанаты.

Найбольш каштоўныя экспанаты музея — рукапісы ранніх твораў Якуба Коласа пачатку ХХ стагоддзя і першае выданне паэмы “Новая зямля”. Асабліва цікавае ўяўляюць з сябе кнігі з паметкамі і аўтарскімі праўкамі паэта. Унікальным з’яўляецца парк каля музея, у якім захаваліся дрэвы, пасаджаныя самім паэтам.

БЛІЗКІЯ ЛЮДЗІ

“Світанак” набыткамі багаты

На рахунку беларускай суполкі ва Узбекістане шмат цікавых спраў

Іван Ждановіч

Пасля тэракту ў мінскім метро многія землякі з замежжа спачувалі пацярпелым і тым, хто страціў блізкіх. Газета давала падборку такіх допісаў. Адною з першых адгукнулася тады і старшыня Беларускага культурнага цэнтра “Світанак” з

Ташкента Лілія Белазёрава. Хто яна, адкуль вядзе карані беларускія? На гэтыя пытанні мы папрасілі адказаць Лілію Станіславаўну.

Як вядома, пад час Вялікай Айчыннай вайны Узбекістан прыняў тысячы бежанцаў з Беларусі. Пазней, пасля землятруса 1966 года, нашы суайчыннікі актыўна ехалі

адбудоваў Ташкент. І цяпер, паводле некаторых звестак, у гэтай сярэднеазіяцкай краіне жывуць каля 20 тысяч беларусаў.

Няпроста склалася жыццё Ліліі Белазёравай: у 1954 годзе па сямейных абставінах ім з маці прыйшлося выехаць з Беларусі да сваякоў у Казахстан, а з 1962-га яны

— у Ташкенце. Нарадзілася ж Лілія Станіславаўна перад вайной, у 1940-м, у Мінску. Бацька, Станіслаў Іосіфавіч Бакіноўскі, 1912 года нараджэння, удзельнічаў у баявых дзеяннях і “знік без вестак у 1944 годзе ў званні старшага лейтэнанта”, — так напісала ў рэдакцыю Лілія Белазёрава. → **Стар. 2**

Беларускі з Ташкента

Мемарыял у гонар воінаў Першай сусветнай вайны — даніна памяці іх нашчадкаў

Адроджаная памяць

У Мінску ўшанаваны воіны Першай сусветнай вайны

Людміла Малей

Невялікі, а за савецкім часам і нічым не адметны ўчастак зямлі паміж вуліцай Чарвякова і Старавіленскім трактам, ля іх пачаткаў. Менавіта тут па рашэнні гарадской думы ў 1914 годзе былі створаны Мінскія брацкія ваенныя могілкі, дзе знайшлі вечны супакой больш за пяць тысяч афіцэраў і салдат расійскай арміі. Яны памерлі ад ран у час Першай сусветнай вайны ў шпіталях і лазарэтах. А пасля рэвалюцыі могілкі аказаліся закінутымі і забытымі, бо ахвяр той сусветнай бойні не палічылі героямі... У фашысцкую акупацыю на тэрыторыі могілак быў часовы канцлагер, дзе ад невыносных умоў палонныя паміралі сотнямі. Пасля вайны на месцы могілак, помніца мне як жыхарцы суседняга квартала, з'явіўся Старажоўскі рынак, толькі ў 90-я яго закрылі. З 1998 года ўся тэрыторыя нібыта знаходзілася пад аховай дзяржавы як гістарычна-культурная каштоўнасць, а на самай справе ператваралася ў пус-

тэчу, і толькі ў адным з яе куткоў арганізавалі прыём макулатуры.

Знайшліся нераўнадушныя да падзей мінулага людзі, сабралі ў Маскве архіўныя звесткі, перадалі іх Сіноду Беларускай Праваслаўнай царквы, у сродкі масавай інфармацыі. Урэшце Мінгарвыканкам рашыў стварыць на могілках мемарыял, ды справа зацягнулася на гады. І толькі пасля ўмяшання Прэзідэнта ў цэнтры агароджанай тэрыторыі была ўзведзена капліца, на яе галоўнай сцяне размешчана ікона “Знаменне”, з якой нашы продкі хадзілі ў баявыя паходы. А вакол збудавання, на адкрытых каменных п’едэсталах змешчаны больш за дзве тысячы вядомых ужо прозвішчаў герояў вайны, якія раней лічыліся толькі яе ахвярамі. Сярод іх — прапаршчык князь Ігар Чакалаеў, штабс-капітан Яўстафій Урсуненка, прапаршчык Ціхан Нянько... Навакольную тэрыторыю добраўпарадкавалі, азелянілі.

А 14 жніўня адбылося перазахаванне парэшткаў воінаў, асвячэнне капліцы з іконай. Урачыстая

цырымонія сабрала сотні мінчан, прадстаўнікоў органаў улады, грамадскасці, духавенства, замежных пасольстваў. Гукі звана, шчымлівая музыка, выступленні кіраўніка Адміністрацыі Прэзідэнта Беларусі Уладзіміра Макея, мітрапаліта Мінскага і Слуцкага, Патрыяршага экзарха ўсяе Беларусі Філарэта, міністра абароны Юрыя Жадобіна і іншых краналі сэрцы прысутных. Прымушалі задумацца пра каштоўнасць чалавечага быцця, пра мір, памяць і дабро. Гучалі словы падзякі ўдзельнікам стварэння мемарыяла. Менавіта такія хвіліны, пэўна, і аб’ядноўваюць людзей у народ.

Пад канец цырымоніі салдаты з роты ганаровай варты даставілі ад лафета да капліцы тры абабітыя аксамітам труны з парэшткамі трох невядомых герояў Першай сусветнай, знойдзенымі пад час земляных работ. Адпяванне, асвячэнне і захаванне воінаў у спецыяльным склепе прайшлі па хрысціянскім абрадзе, з мінутай маўчання і салютам.

ПАБРАЦІМЫ

Сакура квітнее гасцінным летам

Падлеткі з японскага Сендая вучыліся ў сваіх беларускіх сяброў пляценню з саломкі, ганчарнаму мастацтву і ткацтву

Аксана Шыкуць

Вядома, што Сендай пацярпеў ад землятруску і цунамі ў сакавіку гэтага года. Каб падтрымаць дзяцей з далёкага горада, іх запрасілі ў Мінск. Для юных гасцей падрыхтавалі цікавую, вельмі насычаную праграму.

“Мінск і Сендай звязвае даўняя дружба, якая аформлена адпаведнымі дакументамі, — адзначыў на сяброўскай сустрэчы з японскімі дзецьмі старшыня Мінгарвыканкама Мікалай Ладуцька. — Сябар правяраецца не толькі ў радасці, але і ў цяжкіх жыццёвых сітуацыях. Калі ў Японіі адбылася трагедыя, мы палічылі неабходным быць побач з гэтымі людзьмі і прапанававалі ім прыехаць да нас у госці”. Сярод дзяцей нават быў арганізаваны конкурс: жадалі пабачыць Беларусь 190 падлеткаў, аднак такая магчымасць выдалася толькі 25 з іх.

А часовы павераны ў справах Японіі ў Беларусі Кіёсі Мацудзакі ўпэўнены, што для японскіх школьнікаў паездка ў Беларусь — вялікі падарунак, і гэта асабліва важна пасля сумных падзей на іх радзіме. Ён таксама выказаў надзею на тое, што падобныя падарожжы стануць пастаяннымі.

Больш за тыдзень замежныя госці жылі ў дзіцячым аздараўленчым лагера “Крынічка”, яны наведалі Сендайскі сквер, бывалі на агляднай экскурсіі па Мінску, пазнаёміліся са спартыўным комплексам “Мінск-Арэна”, Нацыянальнай бібліятэкай, галерэяй мастацтваў “Славутыя майстры”. Дзеці з Японіі пабывалі таксама ў Беларускаму дзяржаўным музеі гісторыі Вялікай Айчыннай вайны, на экскурсіях у Мірскім і Нясвіжскім замках. Для іх былі наладжаны і майстар-класы па традыцыйных народных рамяствах — пляценні з саломкі, ганчарным мастацтве, ткацтве.

Падлеткам з Сендая спадабалася ў Беларусі

БЛІЗКІЯ ЛЮДЗІ

“Світанак” набыткамі багаты

(Заканчэнне. Пачатак на стар. 1)

А мама яе, Вольга Фёдараўна, — з беларускага роду Вітушкаў, з вёскі Рацкавічы на Лагойшчыне. Шмат гадоў Лілія Белазёрава працавала на Ташкенцкім трактарным заводзе на розных пасадах — ад прэсаўшчыцы да вядучага інжынера, займалася грамадскай працай. У сярэдзіне 90-х сышла на пенсію. Дзесяць гадоў таму была абрана намеснікам старшыні Беларускага культурнага цэнтру, а потым стала і старшыняй.

“Беларускі культурны цэнтр “Світанак” горада Ташкента быў створаны ў кастрычніку 1993 года, — паведамляе зямлячка. — Узначаліў яго спачатку першы сакратар дыспрадастаўніцтва Беларусі Кірыл Гром. З 1996-га да красавіка 2000-га старшыняй быў Сяргей Пратасевіч. Калі ж ён выехаў за межы краіны, кіраваць суполкай даверылі мне”. Цяпер у цэнтры зарэгістравана 212 чалавек, у складзе савета — дзесяць актывістаў. Сярод іх выкладчыца Ташкенцкага ўніверсітэта інфарматыкі і тэхналогій Святлана Дудзюк — яна родам з вёскі Ярцавічы, што на Брэстчыне, выкладчыца Марга-

рыта Філановіч, ураджэнка Ленінграда. З Гомельшчыны, з Рагачова, родам Марыя Чабатарова. А Ніна Шубнікава і яе сын Леанід трапілі ў Ташкент з Віцебшчыны — з вёскі

Святы ў “Світанку” — з беларускім каларытам

Негаціно Дубровенскага раёна. У актыве таксама і Таццяна Навасёлава, дырэктар музея Славы Вялікай Айчыннай вайны і працы на трактарным заводзе.

Суполка найперш працуе на

пашырэнне рознабаковых сувязяў паміж Беларуссю і Узбекістанам. “Дзякуючы пасольству мы падтрымліваем кантакты з этнічнай Радзімай, у нас ёсць прыгожыя

заводзе заснавала ветэранскі хор “Кацюша”, дзесяць гадоў была яго мастацкім кіраўніком, а потым перадала гэтую справу дачцэ. З хорам, які ў 2008-м уганараваны званнем “Народны самадзейны мастацкі калектыў”, дзяспара працуе ў цесным кантакце. Цікавыя практы і з дзіцячым танцавальным калектывам “Рух” пад кіраўніцтвам Надзеі Малдаханавай. “З гэтымі гуртамі наш цэнтр тройчы быў адзначаны пад час фестывалю “Узбекістан — наш агульны дом”, — удакладняе Лілія Белазёрава. — Разам праводзім канцэрты, удзельнічаем у акцыях іншых культурных цэнтраў Ташкента. Наш цэнтр мае нямала дыпломаў, грамад, падзячных лістоў ад арганізацый. Мы шмат робім для захавання беларускіх традыцый, знаёмім жыхароў Узбекістана з нашымі звычаямі, гісторыяй, культурнымі набыткамі”.

Цяпер “Світанак” узмацнеў, мае свой твар, і яго актывісты гатовы падыяліцца набыткамі з землякамі ў Беларусі. Робяцца захады, каб мастацкія калектывы “Кацюша” і “Рух” выступілі на Радзіме. Жывая сувязь з Айчы-

най у “світанкаўцаў” ідзе праз родзічаў, як гаворыцца, ад сэрца да сэрца. Любая вестка з Радзімы выклікае ўсеагульны інтарс. Летась, дарэчы, газета “Вечерний Брест” расказала пра Ніну Ягораву і яе сясцёр з Пружанскага раёна Брэстчыны, якія ў вайну былі малалетнімі вязнямі і ўрэшце аказаліся ва Узбекістане.

Цікавыя гісторыі жыцця і ў іншых выхадцаў з Беларусі. Магчыма, “світанкаўцы” яшчэ раскажуць іх нашым чытачам. Раней, як піша Лілія Станіславаўна, ужо былі кантакты ў суполкі з рэдакцыяй, іх варта аднавіць. Выбрацца на Радзіму з Ташкента не часта ўдаецца, але бываюць і такія шчаслівыя дні. Напрыклад, у 2006-м Лілія Белазёрава была прадстаўніком ад “Світанка” на Трэцім з’ездзе беларусаў свету ў Мінску.

Беларускі культурны цэнтр “Світанак”
Старшыня — Белазёрава Лілія Станіславаўна
Паштовы адрас: ул. Бобура, 4, г. Ташкент, Узбекістан, 100100
E-mail: beloliliya@rambler.ru

Даўно ведаючы пра Рыгора Віктаравіча Родчанку – слуцкага краязнаўца 1960-90-х гадоў, толькі нядаўна змог сабраць усе арыгінальныя кнігі, калектыўныя зборнікі, у якіх змешчаны яго творы. Праўда, “Слуцкую старасветчыну” мне некалі даслаў сам аўтар. А вось астатнія літаратурна-мастацкія, гісторыка-публіцыстычныя памяткі перадаў ужо сын даследчыка – Вадзім Рыгоровіч, які жыве і працуе ў Гродне. Успомніў пра вядомага краязнаўца-папярэдніка яшчэ і таму, што праходзяць дзесяцігоддзі – і забываюцца імёны многіх калісьці знакамітых землякоў. Вось і ў нядаўна выдадзенай энцыклапедыі “Мінская вобласць” не знайшлося месца для артыкула пра Рыгора Родчанку. Шкада... Можа быць, яшчэ прыйдзе час і для перавыдання яго краязнаўчай спадчыны?.. Спадзючыся на лепшае, давайце пакуль узгадаем іншых ураджэнцаў Слуцка і Случчыны.

Слуцк. Гімназія

Знічкі Айчыны

Слуцк. Від з моста

Алесь Карлюкевіч

З легендарных асоб, чыё імя патрабуе асаблівага ўшанавання, — і ўраджэнец Слуцка Генрых Казіміравіч Кулакоўскі (1808—1890). Ён якраз і вучыўся ў Слуцкай гімназіі, гісторыю якой так апантана даследаваў Рыгор Родчанка. У 1825-м Генрых паступіў у Віленскі ўніверсітэт. Спярша вывучаў матэматыку, затым — юрыдычныя навукі. Урэшце перайшоў да медыцыны, якую вывучаў у Віленскай медыка-хірургічнай акадэміі. Тады ў акадэміі працавалі такія знакамітасці, як Анджэй Снядзецкі, Адам Фердынанд Адамовіч, Фелікс Рымкевіч, Вацлаў Пелікан, Эдвард Эйхвальд, Юзаф Кажанеўскі. Калі наш зямляк у 1837-м заканчваў акадэмію, рэктарам працаваў Тамаш Кучкоўскі. У гэтай навучальнай установе меліся клінікі акушэрства, хірургіі і тэрапіі, працавала бальніца для студэнтаў і работнікаў акадэміі. Быў закладзены батанічны сад. Заняткі праводзіліся ў анатамічным, хімічным, заалагічным, фізічным і іншых кабінетах. Бібліятэка налічвала 20 тысяч тамоў. Закончыўшы вучобу, Генрых Кулакоўскі застаўся працаваць у акадэміі, там і абараніў дысертацыю. А ў 1842 годзе пераехаў у Пецярбург, дзе быў прызначаны ад’юнктам у клініку Мянюўскага. Распрацаваў і адкрыў курс чытання па захворваннях скуры. Пасля, будучы яшчэ і прафесарам фармакалогіі, заснаваў першую ў Расіі спецыяльную бальніцу для лячэння захворванняў скуры.

Не меней яркая асоба з нашых слуцкіх землякоў — генерал ад інфантэрыі

Артур Адамавіч Непайчыцкі (нарадзіўся ў горадзе на Случы ў 1813 годзе). Паходжаннем са старажытнага беларускага шляхецкага роду. Закончыў Пажаскі корпус. Праз некаторы час — Імператарскую ваенную акадэмію. Пад камандаваннем генерала П. Грабэ ўдзельнічаў у Каўказскіх паходах, у экспедыцыях супраць Шаміля. За баявыя подзвігі адзначаны ордэнам Святога Станіслава 2-й ступені. У Дагестане вызначыўся пры авалодванні Ахтырскай пераправы і пры пераходзе цераз раку Сулак. За баявыя дзеянні на Каўказе атрымаў ордэны Святой Ганны 2-й ступені з бантам, Святога Уладзіміра 4-й ступені з бантам і іншыя ўзнагароды. Артур Адамавіч удзельнічаў і ў Крымскай вайне 1855-56 гадоў. У верасні 1855-га нашаму земляку было прысвоена званне “генерал-лейтэнант”. А праз тры месяцы яго прызначылі начальнікам штаба Паўднёвай арміі і сухапутных і марскіх сіл, якія знаходзіліся ў Крыме. Нягледзячы на досыць сталы ўзрост, Непайчыцкі прымаў актыўны ўдзел і ў руска-турэцкай вайне 1877-78 гадоў. Дарэчы, і Артур Адамавіч таксама вучыўся ў Слуцкай гімназіі. Як, між іншым, і Эдуард Антон Якаўлевіч Красоўскі, які нарадзіўся ў Слуцку ў 1821 годзе (некаторыя крыніцы падаюць 1831-ы як час яго нараджэння, але гэта не так: ужо ў 1842 годзе, пасля заканчэння гімназіі, наш зямляк паступіў у Пецяр-

Слуцк. У час адпачынку

Слуцк. На падворку

Слуцк. Вуліца Шасейная

бургскую медыка-хірургічную акадэмію). Так што не выключаю, што ўраджэнцы Слуцка Генрых Кулакоўскі і Эдуард Антон Красоўскі былі знаёмыя. Абодва — паспяховыя практыкі і вучоныя. Ды і насельніцтва сталіцы Расійскай імперыі складала тады ўсяго трохі больш за 300 тысяч чалавек. Закончыўшы ў 1848 годзе медакадэмію (аператыўную хірургію вывучаў пад кіраўніцтвам славутага М. Пірагова), Красоўскі працуе ардынатарам клінікі

акушэрства, жаночых і дзіцячых хвароб. У 1852-м наш зямляк атрымаў ступень доктара медыцыны. Менавіта Красоўскі ўзняў акушэрства і аператыўную гінекалогію на небывалы вышыні. У XIX стагоддзі ён лічыўся самым таленавітым рускім акушэрам. Красоўскі выканаў болей за 800 складаных аперацый, што па тым часе лічылася неверагодна шмат. Ураджэнец Слуцка сумесна з іншымі калегамі заснаваў першае гінекалагічнае і акушэрскае

таварыства ў Пецярбургу, быў ініцыятарам стварэння першай у Расіі кафедры педыятрыі. Яшчэ адзін факт пра нашага земляка: ён быў ганаровым членам 34 рускіх і замежных навуковых таварыстваў!

Слуцкія краязнаўцы (і ў першую чаргу — калектыў раённага музея на чале з дырэктарам Наталляй Серык) прыкладваюць шмат намаганняў для стварэння музейнай прасторы, прысвечанай удзелу землякоў у асваенні космоса. Падставы (і немалыя!) на тое, сапраўды, ёсць. А вось чаму б яшчэ не заклапаціцца і гісторыяй медыцыны ў стасунках са Слуцкам і Случчынай? Лёсы тых жа Кулакоўскага і Красоўскага асобных музеяў вартыя! А ў медыцыне актыўна працавалі ды і працуюць і бліжэйшыя да нас па часе нараджэння случчане.

Здаецца, і не згадваюць сёння імя Арцэмія Уладзіслававіча Філіповіча (нарадзіўся ў Слуцку ў 1901 годзе). Закончыўшы ў 1926 годзе Ленінградскі медіцынскі інстытут, спярша працаваў на Міншчыне — у Барысаве і самім Мінску. Пасля пераехаў у Валагодскую вобласць. Займаўся даследаваннямі інфекцыйных хвароб. Загадваў кафедрай Іжэўскага медіцынскага інстытута. Абараніў доктарскую дысертацыю. У 1951 годзе Арцэмія Уладзіслававіч вярнуўся ў Мінск, працаваў у Медыцынскім інстытуце. Быў абраны членам-карэспандэнтам Акадэміі медыцынскіх

наук СССР.

У 1939 годзе нарадзіўся ў Слуцку Эдвард Антонавіч Жаўрыд. Закончыў Мінскі медыцынскі інстытут. З 1966-га — у Беларускай НДІ анкалогіі і медыцынскай радыялогіі. У 1988 годзе абараніў доктарскую дысертацыю. У тым жа годзе быў адзначаны Дзяржпрэміяй Рэспублікі Беларусь за цыкл работ, прысвечаных камбінаванаму лячэнню злаякасных пухлін. А ў слуцкай вёсцы Вялікая Сліва ў 1944 годзе нарадзілася Вольга Ільінічна Дуброўшчык — вучоны ў галіне хірургіі, доктар медыцынскіх навук. Загадвае кафедрай у Гродзенскім медыцынскім універсітэце. У Саратаўскім медуніверсітэце доўгія гады працуе Ілья Іванавіч Шоламаў. Нарадзіўся ў Слуцку ў 1948 годзе. У 1971 годзе закончыў Саратаўскі медіцынскі інстытут. Абараніў кандыдацкую і доктарскую дысертацыю. У 2006 годзе наш зямляк абраны членам-карэспандэнтам Расійскай Акадэміі прыродазнаўчых навук. Пад кіраўніцтвам Шоламава абаронены 2 доктарскія і 27 кандыдацкіх дысертацый. А са слуцкай вёскі Шулякі — доктар медыцынскіх навук Вячаслаў Андрэевіч Мохарт. Менавіта ім у Беларусі створана навуковая школа уролагаў. Вячаслаў Андрэевіч — заслужаны дзеяч навукі Беларусі, узнагароджаны медалём імя М. Пірагова.

Як бачым, у Слуцка ёсць усе падставы і для стварэння музея гісторыі медыцыны. То чаму б яго не заснаваць у Слуцкім медвучылішчы?..

© В поісках
утрачэннаго Паштоўкі
з калекцыі
Уладзіміра
Ліхадзедава

Шчодры пачастунак ад вясковых кулінараў

На фестывалі “Мотальскія прысмакі” ў Іванаўскім раёне гасцей здзіўлялі стравамі палескай кухні

Ірына Гардзіенка

Прадэманстраваць свае кулінарныя таленты, абмяняцца вопытам, пракансультавацца з экспертамі і прадгуставаць дэлікатэсы прыехалі кулінары-прафесіяналы і турысты з Беларусі, блізкага і далёкага замежжа.

У мерапрыемстве прымалі ўдзел дырэктар дэпартаменту па турызме Міністэрства спорту і турызму Беларусі Вадзім Кармазін, намеснік старшыні Брэсцкага аблвыканкама Ле-

анід Цупрык, прадстаўнікі грамадскіх арганізацый і аб'яднанняў. Фестываль наведаў і часовы павераны ў справах Ізраіля ў Беларусі Цві Кохен-Ліганд з жонкай.

Пад час фестывалю прайшоў круглы стол, на якім абмяркоўваліся перспектывы развіцця беларускага агратурызму. Як адзначыў Вадзім Кармазін, менавіта такія фэсты, як “Мотальскія прысмакі”, адраджаюць самабытную культуру і адначасова ствараюць дадатковыя

У кожнай з мотальскіх гаспадынь — свае кулінарныя сакрэты

паслугі для турыстаў.

Фестываль праходзіў на некалькіх пляцоўках, злучаных паміж сабой кірмашамі. Тут былі наладжаны дэманстрацыі старадаўніх абрадаў і мясцовых кулінарных традыцый, выставы народнай творчасці, конкурсы і народныя гульні, дэгустацыі. Работнікі Мотальскага музея народнай творчасці

пазнаёмлілі гасцей з абрадамі “Вясельны каравай”, які, дарэчы, прэтэндуе на ўнясенне ў спіс нематэрыяльнай спадчыны ЮНЕСКА.

Удзельнікі і госці мерапрыемства наведалі ў Моталі дом першага прэзідэнта Ізраіля Хаіма Вейцмана, дзе ім прапанаваў прадгуставаць трыццаць розных страў яўрэйскай

кухні. Жадаючыя змаглі паспрабаваць кашэрныя плямні. Па словах аднаго з арганізатараў фестывалю Сяргея Мусіенкі, вытворчасць такога незвычайнага пачастунка могуць адкрыць на адным з прадпрыемстваў Іванаўскага раёна.

Кулінарны фестываль “Мотальскія прысмакі”, свята-конкурс страў палес-

кай кухні дэбютаваў у 2008 годзе на Іванаўскай зямлі і ўжо мае міжнародны статус. Моталь — самая вялікая вёска ў Беларусі. Тут пражываюць больш за чатыры тысячы чалавек і налічваецца 1628 гаспадарак. У наступным годзе пад час правядзення Пятага кулінарнага фестывалю вёска адсвяткуе юбілей — 590 год.

Новыя маршруты для падарожнікаў

Андрэй Анікееў

У вялікіх гарадах, якія знаходзяцца ўздоўж трасы Брэст-Масква, хутка будуць створаны турыстыка-інфармацыйныя цэнтры

Перш за ўсё такія цэнтры з'явіцца ў Брэсце, Оршы і Смаленску. У Мінску цэнтр ужо адкрыўся некалькі год таму.

Акрамя таго, уздоўж трасы плануецца расставіць турыстычныя знакі, якія нагадваюць падарожніку пра тураб'екты, размешчаныя непадалёк. “Калі турыст убачыць знак, што побач знаходзіцца Мір ці Нясвіж, то ён, магчыма, захоча змяніць маршрут падарожжа”, — разважае намеснік міністра спорту і турызму Чэслаў Шульга. Ён паведаміў, што Расія і Беларусь дамовіліся разам прадстаўляць турыстычныя магчымасці на міжнародных выставах — у Берліне, Лондане і Маскве.

Дарэчы, сёлета створана каля 15 агульных маршрутаў, якія праходзяць па тэрыторыі Расіі і Беларусі. “Цікавыя праекты ў галіне турызму ёсць, напрыклад, у Пскова і Полацка, а таксама ў Бранскай і Магілёўскай абласцей, па тэрыторыях якіх праходзяць экскурсійныя праграмы для дзяцей”, — адзначыў Чэслаў Шульга.

ПАРАЛЕЛІ

Жывыя легенды Лошыцкага парку

Кацярына Мядзведская

Па выбрукаваных дарожках Лошыцкага парку, уздоўж алей са стогадовымі дрэвамі пазновяваюць веласіпеды. Толькі не трохколавыя, як у пазамінулым стагоддзі. Тым не менш, забаву, якую некалі прыдумаў гаспадар Лошыцкай сядзібы Яўстафій Любанскі, сёння ўзнавілі. Не забыліся таксама пра іншыя гісторыі і легенды загадкавай Лошыцы.

Мінскі архітэктар Галіна Левіна вывучае пабудовы Лошыцкага парку амаль чвэрць стагоддзя. Пра сядзібны дом і ўвогуле рабіла дыпломны праект. Яна ж стала першым навуковым кіраўніком рэстаўрацыйных работ у Лошыцы. Галіна Леанідаўна лічыць парк сваеасаблівым культурным сімвалам Мінска. А яшчэ ў тым месцы дзіўным чынам перапляліся шматлікія чалавечыя лёсы, сышліся розныя пласты гісторыі.

“Лошыца перш за ўсё цікавая сядзібай, — разважае Галіна Левіна. — І мы цяпер, калі аднаўляем яе, уяўляем побыт таго часу. А каб яго адчулі і наведвальнікі, робім акцэнт больш не на архітэктурныя каштоўнасці, а на чалавечыя”. Сапраўды, рэстаўратары імкнуцца як мага больш захоўваць усе прыкметы таго часу: ляпы дэкор на столі, роспіс на сценах. І так цікава прайсціся па той самай лясвіцы, дзе хадзілі былыя гаспадары Прушын-

Архітэктар Галіна Левіна

намі абрыкосавага дрэва, што пасадзіў у памяць жонкі Ядзвігі Яўстафій Любанскі. Прыгадаць гісторыю іх трагічнага кахання і легенды пра белую пані, якая, паводле павер'яў, кожную ноч з'яўляецца ў тых месцах.

Хутка пасля рэканструкцыі ў сядзібным доме адкрыецца музей. Вялікая група мастацтвазнаўцаў ужо працуе над інтэр'ерам, займаецца падборам мэблі, посуду. Каштоўныя рэчы таго часу шукаюць у музеях краіны, ствараюць копіі. “Дэталі, дробязі робяць час больш дакладным”, — упэўнена Галіна Леанідаўна. Таму, напрыклад, у

спальных пакоях Лошыцкай сядзібы на туалетных століках перад ложкамі будуць і пудраніцы, і нажніцы.

Разам з Галінай Левінай прагульваемся па парку, разглядаем сядзібны дом, флігель, домік садоўніка, руіны капліцы, рэшткі млына і піваварні... Побач жа з гэтымі пабудовамі — фруктовы сад. З 1925 года ў Лошыцы змяшчалася беларускае аддзяленне Усесаюзнага інстытута раслін, які ўзначальваў Мікалай Вавілаў. Тады ў парку і былі пасаджаны ўнікальныя селекцыйныя сады. І сёння лошыцкія яблыкі і грушы не збытаеш ні з якімі іншымі. Іх асаблівы смак таксама мае сваю гісторыю. “Навукова-даследчы перыяд у Лошыцы вельмі важны і насычаны”, — гаворыць Галіна Левіна. Дзякуючы рухлівай шматдзённай працы садаводаў-селекцыянераў і сёння ў парку роўнымі радамі вакол старажытных дубоў і ясеняў растуць фруктовыя дрэвы. І галіны іх ажногнуцца ад сакавітых пладоў.

Пад час няспешнага падарож-

жа па парку заўважаю яшчэ адну рэч — драўляны тратуар ля нядаўна пабудаванага амфітэатра. “Такія тратуары былі на многіх вуліцах Мінска ў канцы XIX стагоддзя”, — удакладніла Галіна Леанідаўна, убачыўшы маю збытаннасць. Дарэчы, у гэтай частцы парку заўсёды шматлюдна, мінчан і гасцей прывабліваюць брукаваныя дарожкі з мініяцюрнымі лавачкамі і дэкаратыўнымі таршэрамі. Што ж, вельмі ўдалая стылізацыя — нібы ажывае малюнак са старой паштоўкі ці кадр з фільма. Толькі жанчыны сёння апрануты па-сучаснаму, а не ў доўгія сукенкі са шлейфамі, а ў мужчын няма ні кацялкоў, ні кіёў. “Талантныя кавалеры і прыгожыя дамы тут хутка з'явіцца, — дзеліцца планами Галіна Леанідаўна, — Цяпер распрацоўваецца праект павільёна этнаграфічнага фота. Калі ён адкрыецца, то можна будзе сфагарафавацца ў старадаўніх строях”. Ды і на веладарожках, спадзяюцца рэстаўратары, жадаючыя змогуць пакатацца на трохколавай рэтра-тэхніцы.

Хоць рэстаўрацыя ў Лошыцы яшчэ не завершана, у парку заўсёды шматлюдна. Тут гуляюць семі з дзецьмі, закаханыя прыходзяць у парк на спатканні, мастакі пішуць карціны, прыязджаюць на экскурсіі турысты. Такая ўвага да адметнай мясціны зусім не выпадковая: у гэтым куточку Мінска гарманічна спалучаюцца гісторыя і сучаснасць, тут жыве прыгожосць.

Лошыца і сёння цікавая сваёй старадаўняй сядзібай